

Alkony

Vajon igaz, hogy mi, emberek láthatjuk életünk egyes képeit felvillanni a halálunk előtti utolsó pillanatokban? Tényleg megtörténhet, hogy ilyenkor agyunk olyan emlékeket is feldob a mélyből, amelyeknek létezéséről egyébként már rég megfeledkeztünk? És, vajon, hogy van ez a kutyáknál? Megérezzük, ha elérkezett haláluk pillanata?

Nyitom az ajtót, kilépek az udvarra, csönd van, talán éppen ez a legfurcsább, ez a némaság. Még a bokrok ágai sem hajbókolnak, minden merev, hirtelen túl széles lett az udvar, nem fut keresztül rajta árnyék, némán lapít a mozdulatlanság. Néhány hónapja még nem tudtam úgy kijönni a házból, hogy Zsömi, a kiskutyánk közvetlen közelből érdeklődő, kíváncsi tekintete ne kísértet volna minden lépésemet.

Amikor kölyökként hazahoztuk, még szoknia kellett az anya nélküli életet, s ő mindent megtett, hogy ne maradjon egyedül. Nyöszögött, ugatott, idegesítően vékonyka hangján kitartóan vonyított, csak hogy kicsaljon valakit magához új családtagjai közül. Anyukám csak rövid ideig volt képes megállni, hogy ne menjen ki hozzá, jól van, jövök már, mondogatta és máris simogatta, becézgette. S a jószág, mintha csak értené szavait, hálás tekintettel csüngött megmentőjén, aki jelenlétével nyomban elzavarta a magányt. Persze mindannyian szerettük a kiskutyát, mégis ők ketten kerültek a legközelebb egymáshoz, olyan közel, hogy amikor anyu babusgatta Zsömit, lelkeik kéz a kézben perdültek táncra egy búzamező végtelenségében. Mi kívülállóak maradtunk ebben a nagy egyetértésben, távolabbról figyelve tanultuk, hogyan kell szeretni ezt a kiskutyát. Zsömi eleinte mindent összerágott, elrángatott a helyéről, szanaszét hordott az udvaron. Ha a gyerekek feledékenységé miatt labda maradt az udvaron a családi focimeccs után, biztosak lehettünk benne, hogy azt kemény, kerekded formában soha többé nem látjuk viszont. Később jött az ásás, a kaparás, mindenütt, virágok mellett és alatt, farakás árnyékában, a fűvel borított kapubejárónál, a járda tövében.

Egészen kicsi korom óta magam mellett tudhattam egy-egy kutyát. Életünket gazdagította pusztá jelenlétük, játékoságuk megágyazott a vidámságnak. Viharos vagy éppen észrevétlen távozásuk után nem maradt meg emlékezetemben egész életük krónikája, de néhány különleges történetet megőriztem, melyek egy része igazából nem is történet, sokkal inkább érzések, melyek a szívemben egyre csak gyűltek, gyűltek, hogy a soron következő kutyák befogadását megkönnyítsék. Másfél-kétéves lehettem, amikor hosszabb időre kórházba kerültem és mivel a távollétet szülő nélkül kellett elviselnem, ennek az lett a következménye, hogy nem ismertem meg a hozzám látogató családtagokat. Szegény szüleim hiába közeledtek felém szeretettel, tolakodó volt az idegenek próbálkozása a jól ismert nővérkék megnyugtató jelenlétével szemben, akik mindennapjaim fontos szereplőivé váltak. Anyuék bizakodva soroltak szavakat, embereket, élményeket, melyeknek az otthonomra kellett volna emlékeztetniük, ám úgy tűnt, hiába az igyekezetük, nem ért el hozzám se a testvérem szeretete, se a nyári strandolás ígérete.

A szüleim nélkül töltött idő és a távolság összefogtak ellenünk és megpróbáltak elválasztani tőlük. Ám apukámnak ekkor különös ötlete támadt, Betyár, ezt mondta, mire én megálltam a bömbölésben és hirtelen megdermedt a csönd körülöttünk. Kihhasználva pillanatnyi hallgatásomat apa elismételte a kutya nevét, de most már nem próbából, mint az előbb, hanem reménnyel teli lendülettel. A szó, ami visszahozott valamit, valamit, amiről nem is tudtam, hogy elveszett, hiszen létezésére sem emlékeztem már. Betyár - csöndesen és óvatosan ejtettem ki a nevet, ami helyretett néhány dolgot, amit a hosszas kórházi tartózkodás elrontott, s bár igazából örülnöm kellett volna a felismerésnek, hirtelen túl sok lett az érzélem, a mélyről előrobbanó harag, vágy, hiány és fájdalom. Betyár visszahozta az otthonomat, visszarángatott a családomhoz. Néhány év múlva biciklink után futva egy autó elütötte, nyüsztetett a fájdalomtól, én ordítottam, ez az utolsó emlékem róla, meg az, hogy egyszer csak már nem volt.

Aztán később, már kiskamaszként egy régi magyar film hatására németjuhászt akartam, bíztam benne, hogy egyszerű lesz jó nyomozókutyát képezni belőle. A kölyköt Elzának neveztük el, kutyaólat kapott, hamar hozzászoktattuk a pórázhoz, én pedig megtanítottam neki, hogy

vezényszóra előbb – utóbb le kell ülnie. A kiképzésében itt meg is álltam, már nem éreztem, hogy nyomozókutyára lenne szükségem, sokkal inkább egy jó baráttra leltem benne, akinek kiskamaszkorom feszítő nyűgeit elmondhattam. Ahogy életére és az általa árasztott nyugalomra emlékszem, úgy nem maradt semmi emlékem a haláláról, vagy annak körülményeiről. Talán nagylánnyá válásom türelmetlen vágya ütött rést barátságunkon olyannyira, hogy egyszerűen megfeledkeztem egykori lelki társam eltűnéséről.

A sikeres vadászvizsgája után apu egy vizslával állított haza. A kis vadászkutya már korántsem az a dédelgetnivaló kedvenc volt, amilyeneket addig megszoktunk, számára fontos volt a fegyelem, a tekintély és apukámmal közös szenvedélye, a vadászat. A szertelen kis vizslát inkább csak távolról szerettem, sokat nevettem mókás ugrabugrálásán, ami később inkább idegesítővé vált, annál is inkább, mert hátsó lábaira ágaskodva idővel túlnőtt engem, s első végtagjait nekem feszítve majdnem ellökött. Később anekdotává szelidült anyukám panasza, miszerint mikor az udvarra lépett és felszólító módban kiejtette száján a nevet, ahogy a kutyát hívták, s ami történetesen megegyezett apukám és bátyám nevével is, sértődötten vette tudomásul, hogy hívására kizárólag a kutya jelent meg előtte szolgálatkészen.

A kutyasorban előbb egy kaukázusi medveölő, majd a berni pásztor Alina következett. Ali szintén kölyökként került hozzánk egy koratéli napon, eltérő színű szemével és kedves bohóságával különleges szeretetgombócként viharzott az életünkbe. A különösen hideg tél miatt néhány hétig az átmenetileg szőnyegtelenített lakásban rendetlenkedett, rengeteg bosszúságot, ugyanakkor számtalan kedves pillanatot okozva. Egyik legemlékezetesebb akciójukat hároméves fiammal együtt követték el, amikor szertelen játékuk közben kis fogsorát gyerekelem vádlijára zárta, mire ő válaszul visszaharapott. Magát az esetet nem láttam, a történekről a mosdókagylóba köpködött kutyaszőr fecsegett. Ali élete velünk éppoly emlékezetes maradt, mint halála, amely hosszú ideig sajgott, mint a seb, ami a folyton lekapart var alól sejlik fel, mi pedig állandóan piszkáltuk a sebet, emlékeztettük egymást és magunkat a kutyánkra és torokszorító hiányára, mert azt hittük, ha beszélünk róla, akkor kevésbé fáj, pedig a szavak csak az emléket hozzák vissza újra és újra, szerettünket nem hozhatja vissza semmi.

Kisétálok a kertbe, valamiért a bokrok felé visz a lábam, pedig csak sejtem, hogy ott találok a választ. Zsömi lassan megpróbálja felemelni bozontos fejét, rám szegezi szomorú tekintetét, már nem ura testének, csak a farka csap egyet-kettőt, jelezve, hogy örül jöttömnek. Már nincs visszaút, könnyörtelenül ránk szakad a dermesztő csönd, ami kettőnk burka, s amelyben barát nem hagyható cserben. Mellégugolok, erejét hagyott csapzott testére puha takarót kanyarítok és lecsukló fejét lágyan simogatni kezdem. Légzésem az övéhez igazítom. Egyek vagyunk. Összekapcsolódnak utolsó órái és az előttem filmként pergő emlékek róla, rólunk. Néhány közülük a tűnő évekkkel együtt elsüllyedt rég, ám most gejzirként törnek elő.

Merev képpé dermed kettősünk a fűben, odafönn fecskeraj búcsúzik, mellettünk a bokor ágai megadják magukat a feltámadó szélnek, megunt, elnyűtt szirmait egykedvűen dobálja földre a rózsa. Alkonyodik.